

man faaet den frem straks. Da man havde foretaget dette Skridt, var dermed i Virkeligheden Brunkulsfabrikationen gaaet i Staa for lange Tider.

Naar nu det ærede Medlem fra Rønne (Hauge) Gang efter Gang siger, at det jo dog er tidsnok at kritisere, vi maa først se, hvorledes det gaar, og at vi om faa Uger — en Uge eller to, som det ærede Medlem sagde — vil være i Stand til at fremstille 7—800 Tons om Dagen, ja, saa haaber ogsaa jeg, at vi skal kunne gøre det, men jeg maa dog bemærke, at der er gaaet en meget lang Tid, nemlig Tiden fra Forsommeren til nu. Hele denne gode Arbejdstid er gaaet tabt, og det er overmaade kedeligt, thi Brunkullene kunde have været ikke alene fremstillede, men ogsaa transporterede i store Mængder i Sommerens Løb. Det vilde da ogsaa være blevet en betydelig bedre Vare, fordi Brunkullenes Vandprocent er meget lavere om Sommeren end om Vinteren. Men det gik altsaa nøjagtigt, som jeg spaaede, den Gang jeg var imod Ekspropriationen, nemlig at det vilde være for længe, inden Kullene kom frem. Men ikke alene det — jeg havde tillige forudset og forudsagt, at de vilde blive for dyre, naar vi skulde til at ekspropriere, og Staten paa den Maade tog Sagen i sin Haand, og dette slog ogsaa til. Det viser sig nemlig, at efter at Staten nu har eksproprieret og tildels købt, i det hele taget Sagen i sin Haand, bliver Brunkullene 40—50 pCt. dyrere, end hvis de private skulde have leveret dem. Saaledes forholder det sig.

Jeg skal ikke komme ind paa at oplæse Tal vedrørende disse Forhold, men skulde nogen ønske dem, er de til Raadighed.

Samtidig har Staten anbragt en overordentlig stor Kapital i disse Foretagender. Hvor stor den er, er jeg ikke i Stand til at sige i Øjeblikket, men det drejer sig i hvert Fald om en meget betydelig Kapital. Det ærede Medlem fra Rønne (Hauge) har jo oplyst, hvorledes der f. Eks. ved Fasterholt arbejder 100 Mand paa Fremstilling af Brunkul, og det er rigtigt. De har vel arbejdet et Par Maaneder paa Afvanding af Brunkulslejet, videre er de ikke kommet end til at grave en Kanal til at lede Vandet bort fra Lejet. Men forøvrigt maa vi dog sige, at der sættes stor Kraft paa, saa den Tid er vel ikke fjern, da man kan vente, at

der vil komme noget frem. Men samtidig har Nævnet som bekendt og som ogsaa nævnt af det ærede Medlem fra Rønne opkøbt flere Tusinde Vognladninger Brunkul, og derved melder sig et andet Spørgsmaal: Transporten paa Banerne. Sagen er den, at med de Vogne, der er Udsigt til at faa, er der ingen Grund til at tro, at der kan skaffes Vogne baade til Statens Kul og til private Kul — der er jo nemlig adskillige, som ønsker fremdeles at levere Brunkul. Hvad skal man nu gøre i et saadant Tilfælde? Er det rigtigt, at Staten siger til de private: I kan ingen Vogne faa, vi har Brug for Vognene selv til det, vi skal have ført frem. Jeg spørger, om det er rigtigt, at Staten paa den Maade lægger sig paa tværs af det private Initiativ og egentlig siger: I kan ganske roligt gaa hjem og lægge jer, I har ikke noget her at gøre, vi skal nok ordne det hele! Mig forekommer det at være meget lidt hensynsfuldt af Staten at behandle sine Borgere paa den Maade, og jeg tror ingenlunde, det er klog Økonomi. Naar disse Borgere vil levere en god Vare, samme Vare som Staten selv, og til en Pris, der maaske endogsaa er lavere end den, Staten selv tager, saa kan jeg ikke begribe, at man skal forhindre dem i at producere denne Vare.

Jeg maa her opholde mig lidt ved et Par Udtalelser af det ærede Medlem fra Rønne (Hauge). Han anførte Industriraadets Stilling til Brunkullene, idet han sagde, at Brændselsnævnet i Grunden var opfordret af Industriraadet til at skaffe Brunkullene frem, nemlig ved en Skrivelse, som Industriraadet den 6. Juni har sendt Brændselsnævnet. Ja, det er rigtigt, men det ærede Medlem glemmer — og dér er et af de Huller, som der findes adskillige af i Fremstillingen — at Brændselsnævnet i en Skrivelse af 9. Maj har forespurgt Industriraadet, hvad Raadet mener om Brunkullene og deres Anvendelighed, og i samme Skrivelse meddeler Brændselsnævnet Industriraadet, at man forventer at kunne levere dem paa Station for 12—15 Kr. pr. Ton. Naar det nu siden viser sig, at denne Pris, som den Gang blev antydet, og som Industriraadet bygger sit Svar paa — idet det, som det ærede Medlem oplæste, siger, at for saa vidt Kullene kan skaffes frem til en rimelig Pris, kan der være Tale om, at der